

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 16.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprave Marlbor, Ruške cesta 5, poštni predal 32, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasni trgov. značaj: vsaka beseda Din 1.—, mali oglas. bi obhvalje v socialna namena delavstva in nemehčesem. vsaka beseda Din 2.—

Štev. 94 • Marlbor, četrtek, dne 17. avgusta 1939 • Leto XIV

Ob smrti velikega socialističnega borca

Veliko življenjsko delo s. Dragiša Lapčevića.

Dne 14. avgusta v prvih jutranjih urah je preminul v Beogradu s. Dragiša Lapčević, eden izmed prvoboriteljev socialističnega gibanja v predvojni Srbiji. Več let je hudo bolehal, sedaj pa ga je v 75. letu smrt rešila hudega trpljenja.

S. Lapčević je bil rojen v Požegi Užiški in je hodil v šolo samo toliko, da se je za silo naučil čitati in pisati. Pomanjkljivo šolsko izobrazbo pa je docela nadomestila njegova prirodna inteligenca in pa stremenje po znanju, ki je lastno vsakemu samouku.

Ze zgodaj se je seznanil s socialističnimi nauki. Poznavajoč razmere in težnje proletarcev, katerim je tudi sam pripadal, je pričel z delom in bojem za izboljšanje socialnih razmer in preosnovno družabnega reda.

L. 1893. je postal s. Lapčević župan v Užiški Požegi. Seveda mu ni bilo za župansko čast, ampak se je takoj odločil, da svoj položaj izkoristi v prid tistim, ki so mu izrekli svoje zaupanje. V Arilju je ustanovil prvo delavsko izobraževalno društvo v Srbiji.

Vedno bolj se je uveljavljal v javnem življenju in je njegova velika zasluga, da so tudi v predvojni Srbiji kmalu stopila na dnevni red za delavstvo pereča socialna vprašanja.

Za časa Obrenovičev, nekako pred 40. leti, je bil zaprt, ker so ga z radikali vred dolžili nekega atentata na kralja Milana, katerega so Obrenoviči sami inscenirali.

L. 1905. je bil Lapčević prvič izvoljen v Narodno skupščino in potem še parkrat. Med poslanci je veljal kot eden najpomembnejših in njegova beseda v parlamentu je našla vedno globokega odmeva. Ob izbruhu vojne je bil poslanec in je glasoval proti vojnim kreditom.

Uveljavljal se je kot književnik in je zlasti tudi slovel kot novinar. Izpod njegovega peresa je izšlo precejšnje število znanstvenih publikacij in prevodov tuje literature. Zelo odlično je sodeloval tudi v uredništvu »Radniških novin«.

Tudi po prevratu je s. Lapčević še nekaj let prav aktivno sodeloval. Udeležil se je tudi kongresa soc. dem. stranke v Sloveniji l. 1920. in je potem še prišel v Slovenijo kot posrednik, ker se je ravno v tistih letih pojavil razdor v strankinih vrstah. V najkriticnejših časih je nastopal pomirjevalno in za enotnost socialističnega delavskega gibanja.

Dasi se v zadnjih letih ni več aktivno udeleževal v delavskem gibanju, ker mu je zdravje docela odpovedalo, je pa vendarle bil v stalnih stikih s sodrugi in se zanimal za vse, kar se je dogajalo. Zivel in umrl je v bednih razmerah, pravi proletarcev med proletarci, dasi bi bil lahko napravil veliko karijero, ako bi bil zatajil svoje prepričanje.

Štávka v rudniku Trepče se nadaljuje.

Mezдна pogajanja med rudnikom Trepče in delavstvom so se vršila te dni v ministrstvu za šume in rude. Kazalo je že, da se pogodba sklene, ko se je družba uprla, češ, da bo imela, če se mezde kolikaj zvišajo, premo dobička in pogajanja prekinila. Družba tudi trdi, da so delavci predobro plačani.

O Mussolinijevi bolezní se mnogo piše v evropskem tisku. Vesti so bile z italijanske strani zanikane. Sedaj pa trdi inozemski tisk, da so bile prvotne vesti točne in pravi, da bi se bil Mussolini gotovo udeležil velikih manevrov v padski nižini, ako bi bil zdrav.

Komisar Društva narodov svobodnega mesta Gdansk pri Hitlerju

Kakšni so izgledi za mir?

Svobodno mesto Gdansk stoji pod nadzorstvom Društva narodov, čigar zastopnik je sedaj komisar prof. Burghardt.

Te dni je bila objavljena precej senzacionalna vest, da je bil prof. Burghardt pozvan v avdienco k Hitlerju. O tej avdienci sicer ni bilo izdano nobeno poročilo, pravijo pa, da je Hitler izročil prof. Burghardtu posebne predloge za mirno ureditev gdanskega spora in ga naprosil, da jih sporoči Poljski in Angliji.

Prof. Burghardt bo menda še te dni

O čem so razpravljali Ciano, Hitler in Ribbentrop

Eni pravijo, da o južnovzhodni Evropi, drugi pa, da ne.

Ker ni izšla nobena uradna objava o poteku razgovorov med italijanskim zunanjim ministrom Ciano, Hitlerjem in nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom v Salzburgu oz. Berchtesgadenju, je

odpotoval v Ženevo in potem v London.

Vse kar se piše o teh predlogih so seveda ugibanja. Vsekakor pa gre za poskus likvidacije gdanskega vprašanja brez vojne. Ako je to mogoče, bo pokazala bližnja bodočnost.

Slabi izgledi za mir

Vatikansko glasilo »Osservatore Romano«, ki je doslej presojalo položaj v Evropi precej optimistično, piše sedaj, po salzburškem sestanku, da je komaj še kakšno upanje na mirno poravnavo spora, da bi se preprečila katastrofa.

časopisje v vseh državah pričelo razmislivati na lastno pest, o čem so prav za prav govorili in sklepali prej imenovani trije možje.

Okrog sporazuma

O sporazumu se mnogo govori in piše, toda nič posebno jasno, vse obstoja bolj v namigavanjih, napovedanjih in objašnjavanjih povsem sporednih vprašanj. Javnost je slabo poučena ali pa sploh ne, zato nastajajo najrazličnejše govornice. — Eni trdijo, da je sporazum že sklenjena stvar, drugi zopet pripovedujejo nasprotno. Večina je za sporazum, neznatna manjšina proti, nihče pa ne ve prav kakaj sporazuma kljub temu ni. Tisti, ki imajo pri tem glavno besedo, pravijo, da je treba pred objavo sporazuma rešiti vsa vprašanja, ki so s sporazumom v zvezi in da to zahteva dalj časa in mnogo potrpljenja. Drugi, ki na sporazum čakajo pa zopet pravijo, da se stvar že nekam predolgo vleče in postajajo nestrpni.

Na Hrvaškem so napovedi o skorajšnjem uveljavljanju sporazuma imele za posledico, da so navalili v Hrvatsko seljačko stranko vsi mogoči ljudje, ki čutijo konjunkturo in se nadejajo, da bi na ta način lahko prišli do kakšnih materialnih plačanih mest. »Hrvatski dnevnik« govori o teh netopirjih in pravi, da so take spekulacije zaman. Ob enem pa napoveduje »Hrvatski dnevnik« novo dobo težkih preizkušenj.

Kaj piše »Seljački dom«?

Glavno glasilo Hrvatske seljačke stranke »Seljački dom« piše o razgovorih za sporazum:

»Nekam predolgo trajajo že ti razgo-

vori in pogajanja. (Baje so se o sporazumu oz. izvedbi sporazuma posvetovali razni univerzitetni profesorji, ki so vsaka skupina zase izdelali elaborate in jih predložili v Beogradu in Zagrebu.) — Oblaki se zbirajo nad nami in naša hiša je omajana. Dokler se je rušilo, je šlo vse gladko izpod rok. Sedaj, ko se poskuša napraviti nekaj pametnega in poštenega, pa se vrsti ovira za oviro. — So znamenja, ki kažejo, da se nas hoče prepeljati žeje preko vode. To je nemogoče, vendar ustvarja dojem nelagodnosti v naših vrstah in vzbuja nezaupanje. Mi ne vemo, komu naj bi bilo vse to v korist. Narodu in državi gotovo ne!»

Kaj pravi »Slovenec«?

»Slovenec«, ki je bil glede sporazuma zadnje čase zelo gostobeseden, pa v št. 185 ugotavlja: »Vodilni listi o vprašanju sporazuma zadnje dni ne prinašajo nobenih novic in sodb.« Zato se tudi »Slovenec«, ki se prišteva med vodilne liste, omejuje samo na citiranje beograjske »Nezavisne tribune«, ki pravi: »Sedaj bodo zopet strokovnjaki na delu in pričakujejo, da bodo dela končana na vsak način še ta mesec.«

Maček odgovarja.

»Hrvatski dnevnik« pravi na te napovedi: »Tako piše »Nezavisna tribuna«, konec meseca pa bomo videli, v koliko je bila njena napoved točna.«

Preiskava pri papirnem kartelu?

Papirnice so podražile papir znatno večkrat zaporedoma. Podražitev je neprimerna in ima namen zasigurati večji dobiček uvoznikom in domačim tovarnam. Sedaj bo ministrstvo izvedlo uradno preiskavo, če ravnanje ni proti določbam kartelnega zakona in če to navijanje cen mednarodnega kartela ni oduševsko. Kartel deli produkcijo in dobiček. Naše domače papirnice niso v obratu s polno kapaciteto, morda niti ne s polovično. Zakaj papirnice niso v obratu s popolno kapaciteto? Ali naj kartel odjeda našim delavcem kruh in odira konzumente? Preiskava mora biti objektivna in stvarna; štiti

mora naše delavce, našo industrijo in konzumente. To zahteva naš zakon o kartelih! Zaradi verižništva mednarodnega kartela vendar ne bomo ovirali ali dopuščali premajhen razmah naše papirne industrije. Važno je to vprašanje, ker je bilo prvo otvoreno, ki je pod javno kontrolo, da ne bo mogoče zagovarjati neopravičena dejanja kartela.

Proti kartelu so nastopili zlasti tiskar-narji. Vendar se zdi, da je njihov protest prišel prepozno. Mi smo na ta kartelni dogovor opozarjali že davno poprej, predno je bil sploh podpisan. Pred več

Med tem pa so izšli tudi članki v nemških časopisih, ki se pa v jedru močno razlikujejo.

Kaj pravijo nemški diplomati?

»Deutsche diplomatische Korrespondenz« je pisala o sestanku tako-le: »V Salzburgu ni bilo govora o razdelitvi južnovzhodne Evrope, kakor bi to rado prikazalo časopisje zahodnih držav.«

Kaj pravi pa Göbbels?

Glasilo propagandnega ministra Göbbelsa, ki izdaja glasilo »Der Angriff«, pa piše:

»Na salzburškem posvetu se je obravnavalo vprašanje spremembe vseh mirovni-h pogodb, ki so bile sklenjene po svetovni vojni in ki se tičejo vse južnovzhodne Evrope. Trajni mir v Evropi je odvisen od tega in ne bo poprej zagotovljen, preden ne bodo popravljene vse meje v srednji Evropi, katere so bile določene z versajsko mirovno pogodbo.«

Kaj je vse nastalo z mirovnimi pogodbami v Evropi po vojni, je pa itak znano.

Pogajanja v Moskvi med generalnim štábi

Anglije in Francije ter Sovjetske Rusije se nadaljujejo. Iz angleških virov se doznava, da so angleški in francoski vojaški zastopniki v stalnih stikih z vladami obeh držav, in da Rusija želi vojaško zvezo na čim širši osnovi.

Obrtniki v Dravski banovini so dobili lastno zbornico

Slovenski obrtniki so bili doslej v sklopu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Ze dolga leta pa so se trudili, da dobe svojo zbornico, ker so trdili, da nikakor ne morejo skupaj z industrijci, ki imajo pred očmi samo svoje interese in bi obrtnike najraje sploh izpodrinili. Ko so se pred leti vršile volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, so hoteli nastopiti tudi neodvisni obrtniki, ki so si naredili za svojo nalogo, da dosežejo odcepitev obrtnikov od Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Proti tem obrtnikom so tedaj složno nastopile skupine, ki imajo za svoj glasili »Slovenca« in »Jutro«. Na čudoviti način se je posrečilo razveljaviti liste neodvisnih obrtnikov, ki so na ta način ostali brez zastopstva, dasi bi bili pri volitvah dobili najbrž večino. — Toda časi se spreminjajo in tako so tudi tisti obrtniki, ki so tedaj padli svojim neodvisnim tovarišem v hrbet, kmalu spoznali, da imajo njih tovariši pa vendarle prav. Kmalu so tudi sami začeli z bojem za izdvojenje obrtnikov iz skupne zbornice in ker je iz tega nastalo že čisto politično prestižno vprašanje, je bila zadeva sedaj rešena s tem, da je minister za trgovino in industrijo podpisal uredbo o ustanovitvi samostojne obrtniške zbornice v Ljubljani ter imenoval začasno upravo z gospodom Kavko na čelu. Baje se bodo volitve v obrtniško zbornico vršile še pred koncem leta, najbrž pa poprej kot pa v Delavsko zbornico.

tedni pa se nam je zagotavljalo, da je kartel svojo pogodbo predložil ministrstvu za trgovino in da jo je minister odobril. Uradno še ni bilo izdano nobeno poročilo, zato so vesti o neki preiskavi proti kartelu bolj domneva kot pa dejstvo.

Preseljevanje narodov

Dokler so bili narodi nomadi ali pastirski narodi, so se selili sami iz kraja v kraj. V fevdalni dobi so fevdalci pošiljali koloniste v razne tuje države ali zaradi kazni ali zaradi tega, da so si ustvarjali življenjski prostor, kakor to danes imenujemo. Najmoderneje preseljevanje narodov pa služi dvema novima namenoma: ali koncentraciji narodnih sil ali pa raznarodovanju.

Nemci so svojčas poslali na Balkan naše Kočevarje, Vojvodince in posamezne koloniste. Naši Čiči v Istri so kolonisti, verjetno tudi Romuni. Kolonisti iz prejšnjih dob so Sedmogradčani. Vedno je šlo pri tem naseljevanju za politični vpliv, ki naj se doseže z zvestimi kolonisti.

Tudi danes se vrši preseljevanje narodnosti v znatnem obsegu. Zamenjali so Turki in Grki s pogobo, ki je bila sklenjena v Lausanne dne 30. junija 1923, svoji narodnosti. Ob zamenjavi med Bolgarijo in Grčijo je šlo za okoli dva milijona prebivalcev. Poldrugi milijon ljudi

iz Bolgarije, Turčije in Rusije je morala obligatno sprejeti Grčija. Iz Grčije je pa odšlo v Turčijo okoli 400.000 Turkov.

S Turki je tudi Jugoslavija sklenila podobno pogodbo 11. julija 1938. Po tej pogodbi se bo v šestih letih preselilo okoli 150.000 Turkov iz jugoslovanske države, zlasti v Turčijo.

Te selitve prebivalstva so za nenaseljene dežele ugodne, za gosteje naseljene, kakor je Balkan, pa neugodne.

Najnovejše preseljevanje pa ima zopet drugačen značaj. Nemški južnotirolski prebivalci se morajo izseliti ali v Nemčijo ali pa v notranjost Italije. Slovaški kmeti se morajo izseliti iz Madžarske, češki delavci (okoli 60.000 zaenkrat) morajo v Nemčijo na delo. To preseljevanje ni potrebno zaradi preživetja, ampak ima namen, omiliti značaj narodnosti ali jo denacionalizirati. Z drugimi besedami bi imenovali to tehniko oblasti — pospeševanje asimilacije vladajoči narodnosti, do čim pomeni oni prvi način zbiranje narodnostnih sil na področju svoje države.

Kaj pomeni Gdansk za Poljsko?

Vprašanje Gdanska se mora rešiti. O tem ni več dvoma. Zato je prav, če premostimo, kaj pomeni Gdansk za Poljsko.

Primorska vojvodina, ki jo poznamo kot koridor (svobodna pot Poljske do morja) deli vzhodno Prusijo od ostale Nemčije. Ta del (koridor) obenem s pristaniščem Gdinj pripada Poljski. Pa tudi pristanišče v Gdanku je pod upravo poljskih uradnikov.

Iz tega bi utegnili sklepati, da ima Nemčija med obema deloma Prusije prometne in gospodarske težkoče. Ali vsa ta vprašanja so urejena s pariško konvencijo z dne 21. aprila leta 1921. Nemčija ni izkoristila vseh tranzitnih ugodnosti, ki jih nudi ta konvencija. Tako oni namesto petih linij porabljajo še vedno samo dve.

Nemci imajo svoboden prehod skozi Primorsko vojvodino brez vsakršnih formalnosti. Za ta prehod ni treba nobenih vizov in prevoznica se lahko kupi na nemških postajah v mar-

kah. Potnikov ne nadlegujejo nobeni obmejni pregledniki itd.

Plačevanje za prevoz potnikov in tovorov se vrši v markah. Vse olajšave, ki jih daje Nemčija, veljajo tudi za te dele prog. Celo vojaški transporti se lahko vrše brez vsakršnih formalnosti in sicer v zaprtih vagonih.

To, kar velja za železniški promet, velja v popolni meri za avtomobilski.

Uvoz v Poljsko (po uradnih podatkih) je 1937 znašal 3.685.000 ton in izvoz pa 14.988.000 ton. Od tega blaga je bilo uvoženega po morju 2.275.000 ton (63 odst.) in izvoženega 12.274.000 ton (81 odst.). V zadnjem času je bil ta promet znatno povečan. V poljsko pristanišče v Gdinju prihaja povprečno vsak dan 50 ladij.

Te številke kažejo, da bi Poljska, če izgubi Primorsko vojvodino in morsko obalo, izgubila vsjo gospodarsko neodvisnost. To bi pa obenem pomenilo tudi izgubo politične neodvisnosti.

Razburjenje na Madžarskem

Radi senzacionalnih vesti, ki so se razširile v zvezi s sestankom grofa Ciana s Hitlerjem,

da bo sedaj prišla tudi Madžarska na vrsto, je zavladalo na Madžarskem silno razburjenje. Nemčija in Italija nameravata baje odločno zahtevati, da se Madžarska popolnoma priključi osi Rim-Berlin. Govori se celo, da namerava predsednik

madžarske vlade grof Teleky podati ostavko, ker se ne strinja, da bi se Madžarska popolnoma naslonila na politiko, ki jo vodita Rim in Berlin. Čeprav te vesti na merodajnih mestih odločno zanikajo, se razburjenje na Madžarskem ni poleglo.

Jan Frodl, Brno:

Delavec in časopis

(Iz »Narodni denik«, delavski dnevnik v Brnu.)

»Delovnega človeka je osvobojevala in krepila izobrazba. To se je godilo na Češkem, v Nemčiji ali v Franciji. Delavec zvest tovariš v njegovem političnem boju za enakopravnost sta postajala knjiga in časopis. Iz njegovega težkega delavskega življenja v preteklosti in njegove burne sedanosti so prihajali žarki svetlobe, ki so bili napisani v knjigah, brošurah, časopisih. Imenujejo se: izobrazba, srce, razum, čustvo in pravica. Je zanimivo, da so ti žarki plapolali istočasno z osvobodilnim pokretom naroda. Češki delavec se ni nikdar izločil iz kulturne skupnosti.

Ni učinkovitejših sredstev za vzdržanje in razširjenje izobrazbe, kot je knjiga in časopis. Tisk ima vendar vedno moč za širjenje in utrjevanje velikih idealov naroda. Izobražen delavec, ki ima v svoji notranjosti veliko razume-

vanja za vse, v čemur narod živi in raste, čita časopise.

Češki delavec je vedno prinašal gnotne žrtve za svoj časopis. Njegov zaslužek ni zadostoval za kritje življenjskih potrebščin rodbine. Ob koncu tedna ali meseca je delavcu vedno primanjlovala denarja in če delavec kljub temu daje par kron za časopise, ki si jih mora prištediti na hrani, obleki in podobno, potem je to žrtve, ki jo imenujemo ljubezen do narodne kulture. Če je delavec to gnotno žrtve prenašal, je storil tako radi tega, ker je veroval v idejo, kateri je treba tudi vidnega ovoja, gotove strehe. Cerkev je bog med štirimi stenami in vsaka vera potrebuje cerkve. Vera v vsesplošno izobrazbo naroda pa potrebuje časopisov in knjig. To je njena cerkev.

Na zunaj ni niti videti požrtvovalnosti de-

Sport radi sporta

Zmote sodobnih sportnikov

Mariborski nogometaši so imeli neko zborovanje, na katerem so iz ust nekega referenta padle tudi te-le besede: »Kot vzgojni faktor ima nogometni sport jako važno nalogo. Zbirati mladino vseh pravcev, različnih nazorov in gledanj na probleme sodobnega življenja, na družbo, na življenje in svet. S svojo demokratično ureditvijo nivoirajo sportne organizacije vse socialne, stanovske, razredne, društvene in verske razlike med ljudmi. Ko bi svoje poslanstvo pa vrši nogometni sport uspešno samo tedaj, dokler se giblje v okviru postavljene načela. Za sport in samo za sport!«

Te besede iz ust sportnika so značilne za miselnost, ki preveča vrste sportnikov in pripadnikov sporta. Za plankami nogometnih igrišč se nivoirajo (izenačujejo) družabne razlike! Kaj takega more trditi samo človek, ki je v sportu utonil in oslepel. Ko bi nam kdo izmed sodobnih predstavnikov sporta navedel en sam primer v dokaz za gornjo trditve. Kdor ima oči, da vidi, in ušesa, da sliši, nam bo pritril, da se je sport v zadnjih desetletjih neverjetno razvil, da so se pa vzporedno s sportom razvile tudi družabne razlike in se zaostri la gospodarska, socialna in politična nasprotstva tako zelo kot še nikoli poprej. Ako bi sport izenačeval te razlike, potem bi se bili

morali že davno približati socialni, gospodarski in politični enakopravnosti. Mi poznamo dandanes aktivne sportnike, po največ resnične proletarce in pa ljubitelje sporta, bogate mecene, ki često oboji pripadajo mnemu in istemu klubu. Ali je že kdo videl, da so prenehale med njimi obstoječe družabne razlike?

Družabnih razlik pa ni mogoče odpraviti s sportom, niti jih zmanjšati. Mogoče pa je s sportom oz. žogobrcem, kakor sploh z vsako zabavo, odvrniti ljudi od razmišljanja o teh razlikah in kar je še važnejše, jim vzeti voljo za boj za odpravo teh razlik. Ako navajamo človeka, da bo hodil samo na zaplankana nogometna igrišča in v časopisu bogatil svoje znanje samo s poročili o številu golov, ki so jih zabil žogobraci širom sveta, obenem pa mu zabijem, naj se ne briga za ostalo, ker politika in slično itak ni zanj, ga s tem vzgajam k indiferentnosti, k nezavednosti, ki rodi tako strašne posledice. Mladina, ki si postavi za svoj življenjski cilj sport in samo sport, in sport radi sporta, je za javno življenje brez pomena; pa ne samo brez pomena, ampak tudi škoduje svojim in občin interesom. V mišlih imamo predvsem proletarsko mladino. Ako proletarska mladina živi samo v sportu in za sport, dočim se za drugo ne briga, potem ne moremo računati z njo, kadar gre za življenjsko važno vprašanje delavstva, ki jih rešujejo organizacije. Taka mladina nima in neče imeti pojma o organizaciji, razen o sportni. Kadar

jo vabiš, da se udeleži tega ali onega posvetovanja, ali čita to ali ono važno razpravo, dobiš vedno odgovor: »Veš, jaz se brigam samo za sport, za drugo mi ni mar.« Dočim goji navadni sportnik sport radi sporta, ga podpira moderni bogati patrijarhi radi tega, da odvrta izkoriščane od organizacije in boja za boljšo bodočnost. Kar da za sport, se mu bogato plača. Zato najdemo toliko smisla za sport med tovarnarji, ki zelo radi ustanavljajo tovarniške nogometne klube. Geslo sport radi sporta velja samo za nezavednega človeka, za bogatega mecenca velja tudi v sportu geslo: sport radi dobička, sport radi ohranitve moje družabne pozicije, sport radi oslabitve mojih razrednih protivnikov.

Vse kaže, da se mnogi iz zgodovine niso ničesar naučili. Za vzgled si lahko vzamemo Rimski patrijarhi so postavili načelo: kruh in zabavo.

Dama in po svetu

Zanimiv seznam delničarjev »Vremena«. »Nova Riječ« je objavila seznam delničarjev tiskovnega podjetja »Vreme«. Iz tega seznama je razvidno, da so glavni delničarji »Vremena« dr. Stojadinović in njegovi ožji sorodniki ter politični prijatelji: Dragomir Stojadinović, ki je brat Milana Stojadinovića, poseduje baje 1850 delnic, sestra Radmila Pečić 1100 delnic, druga sestra Nadežda Glišić 400 delnic, svak inž. Glišić 1904 delnice, oče Stojadinovićeve žene Ernesto Gaci 1150, njegova žena Klara Gaci 450, svak Stojadinovićeve žene Vladimir Kazimirović 850, njegovi hčerki 650, kum dr. Stojadinovića, Momčilo Janković 1000, njegova žena 250 in kum Tihomil Panić 1200 delnic. Od političnih in poslovnih prijateljev poseduje bivši šef kabineta Jovan Gasić 700, bivši guverner Narodne banke, dr. Milan Radoslavjević 646, bivši minister Djura Janković 550, senator Dušan Trifković 30, dr. Voja Janjić 30, bivši minister Dobrivoje Stošović 1200 delnic itd. Sorodniki in politični prijatelji dr. Stojadinovića so torej dobro založeni z delnicami beograjskega »Vremena«, kateremu je v zadnjem času ministrski predsednik Cvetković postavil državnega komisarja, ker je baje »Vreme« bilo ustanovljeno z državnim denarjem in hočejo ugotoviti, kako je prišlo, da je iz tega postala naenkrat privatna delniška družba. — Bivši minister Voja Janjić je sedaj poslal »Politiki« izjavo, da mu doslej ni bilo znano, da je tudi delničar »Vremena«, zato prosi dr. Stojadinovića, če je res vpisal 30 akcij na njegovo ime, da mu jih tudi izroči. Janjić bi te akcije vrnil državi in s tem vsaj nekoliko poravnal škodo, ki jo je država utrpela z uničenjem državnih akcij pri delniški družbi »Vreme«.

Zaključek gasilskega kongresa. V Ljubljani je dne 15. t. m. zaključil vsedrjavni gasilski kongres. Višek kongresa je bila prireditev ognjemeta na predvečer v stadionu in pa svečana povorka v dopoldanskih urah. Mimohoda in prireditev v stadionu so se udeležile čete gasilcev iz vseh mogočih krajev Jugoslavije, zlasti je bilo tudi opaziti, da so si gasilci ustvarili že precej številne naraščal, čigar nastop je žel posebno živah. odobravanje. Pozornost je vzbudila tudi velika gasilska razstava, ki je ponazorila razvoj gasilstva od prvih početkov pa do današnjih dni. Kongresu so prisostvovali tudi zastopniki gasilcev iz inozemstva: iz Anglije, Nemčije, Italije, Madžarske in Amerike.

Občini Zenica grozi gospodarski polom. Zehnška železarna je oproščena občinskih davščin, ki so letno znašale din 1.200.000. Občini preti gospodarski polom, če ne bo ta privilegij odpravljen in železarna zopet primorana plačevati občinske doklade.

Nameščencem gre plača za čas vojaških vaj. Podjetje »Šipad« ni hotelo svojim nameščencem plačati plače za čas vojaških vaj. — Nameščenci so firmo tožili pri okrajnem sodišču v Šibeniku. Sodišče je obsodilo firmo »Šipad« v plačilo toženega prejemka. Nameščenci so prejeli plačo za tri tedne orožnih vaj. Plačilo prejemkov za čas orožnih vaj določa tudi vojaški zakon. Žal da se ta zakonita določba obrtnega zakona marsikje ne izvaja.

lavskih kolporterjev, raznašalcev, inkasantov, ki razširjajo ne samo točno, ampak tudi skoro brez nagrade delavski časopis. Oni vedo, da je treba za idejo živeti, delati in žrtvovati. To so deistva, o katerih se ne piše, ki jih ne preiskujemo in ne iščemo. So pa tu in pomagajo kulturi naroda.

Delavec bo vedno v vrsti narodne celote. V dobri knjigi in v dobrem časopisu vidi delavec svojo najbližjo in najzvestejšo prijateljstvo in to ob vsakem času in ob vseh razmerah.

Skrajšani poletni delovni čas za nameščence v savski banovini je ban na intervencijo podaljšal brez nadaljnega do 15. septembra. — 10.000 vagonov pšenice bo nabavila naša država kot rezervo za slučaj vojne.

Gospodarska pogajanja med Madžarsko in Jugoslavijo se prične septembra meseca. Gre predvsem za izvažanje lesa in rud iz Jugoslavije in uvoz madžarskih industrijskih izdelkov v Jugoslavijo.

»Nepszava« je zopet ustavljena za tri dni. Madžarska vlada je kaznovala socialistični dnevnik »Nepszava« s tem, da mu je prepovedala izhajanje za tri dni. Vlada pravi, da je grešil proti »javnemu redu«.

Protizidovske demonstracije v Bratislavi. Minulo nedeljo ponoči so se vršile velike protizidovske demonstracije v Bratislavi. Demonstrantje so skušali zažgati tamošnjo sinagogo.

Dva vojuna je te dni bolgarsko vojaško sodišče obsodilo na smrt, tri osebe pa na leto dni strogega zapora.

Skupina nemške manjšine na Poljskem se je izrekla za lojalno sodelovanje s Poljsko. Ta skupina namerava ustanoviti lastno stranko in izdajati svoje glasilo.

Upor Ukrajincev v Poljski? Po slovaških vesteh je prišlo na Poljskem do upora Ukrajincev. Poljske oblasti so upor zatrle in mnogo ljudi aretirale. Na Slovaško je baje pribežalo več Ukrajincev.

Odkritje spomenika Dolliusovemu morilcu. Te dni so na Dunaju, v prisotnosti gauleiterja Bürckla, odkrili spomenik Antonu Planeti, ki je leta 1934. ustrelil kanclerja Dollfusa in bil nato pod sušnikovem režimom obešen.

Za italijanskega poslanika v Španiji namerava Mussolini imenovati generala Gamballo, ki je bil poveljnik italijanskih legij v španski državljanski vojni. Mussolini računa, da se bo posrečilo generalu Gamballi pridobiti špansko vlado za zvezo z osjo Rim-Berlin.

20 milijard pezov za svojo obnovo potrebuje Španija, je izjavil general Franco novinarjem.

Winston Churchill, o čega vstopu v angleško vlado se mnogo piše, se nahaja v Franciji in si bo ogledal tudi Maginotovo linijo.

Japonske demonstracije proti Angležem se še vedno nadaljujejo. Te dni so demonstranti metal iz letal protiangleške letake nad postopjem angleškega poslanstva v Pekingju.

V bodoče bodo morale imeti vse hišne zgradbe zaklonišča za stanovalce pred zračnimi napadi. Tozadevni pravilniki so že izšli v »Službenih novinah« in se bodo morali z njimi seznaniti predvsem vsi stavbeniki. Zidava hiš pa se bo radi tega seveda podražila.

Nad dvajset dni brez prestanka z letalom v zračnih višinah. Dva Amerikanca, brata Mudi sta pretekli teden dosegla nov rekord v zračnih poletih. Posrečilo se jima je, da sta s svojim letalom ostala v zračnih višinah celih 12 dni in 13 ur. Bencin so jima dovajali kar med poletom iz nekega letala, ki je imelo na krovu montiran poseben rezervoar, iz katerega je bila speljena cev, ki se je dala pritrčiti na rezervoar letala, v katerem sta bila oba brata.

Red v nemški stavbi industriji. V nemškem stavbstvu primanjkuje stavbnega materiala za izvedbo štiriletnega stavbnega načrta. Vlada je zaradi tega izdala navodila, katere stavbe imajo prednost in za katere se mora stavbenikom dobaviti dodeljeni stavbni material. Prednost imajo stavbe nacistične stranke, vojska, civilno zrakoplovstvo, stavbe za obvezno delovno službo, nadalje stavbe za gospodarstva, obratne stavbe, rudarstvo, železarstvo, elektrifikacija itd. Dr. Todt je rekel v svojem govoru, da bo 1939 izvedena le četrtina načrta v stavbstvu. Stanovanj pa ne bodo mogli graditi, ker so v vrsti daleč zadaj, čeprav je zavod za konjunkturo ugotovil, da se mora 1939 v Nemčiji zgraditi 4,5 milijonov stanovanj. Po tem redu in zaradi nedostajanja materiala je to nemogoče.

katere se ne ustavijo pred plankami nogometnih igrišč. Kot najboljši slove oni klubi, ki imajo bogate mecene, petične ljudi, ki sami sicer ne igrajo, ker jim ni do branja, ampak do zabave in v ta namen žrtvujejo za moderne gladijatorje-proletarce, da se breajo po igriščih, da tekajo in se pulijo za žogo. Kot najslabši pa so poznani oni klubi, katere tvorijo nemaniči. Ti klubi so znani kot dobavitelji gladijatorjev za petične klube. Odlika sporta radi sporta je v tem, da bogati klubi kupujejo igralce, kot kmet vole na sejmu. Tak sport mnogo doprinaša k neznačajnosti in če hoče h korupciji v javnem življenju. Kako naj se oblikuje značaj človeka, ki se prodaja za denar, in kaj naj sodimo o publikih, ki ve, da igra tak prodanec pred njenimi očmi, pa se zanj še navdušuje, mu ploska in ga slavi?

Ako bi bilo res, da sport izenačuje družabne razlike, potem bi bilo treba samo, da vsi ljudje pristopijo v sportne organizacije in vsi problemi, ki globoko pretresajo današnjo človeško družbo, bi bili rešeni.

Nismo proti sportu, toda vsak zaveden delavec mora biti odločno proti brezidejnemu sportu, proti sportu radi sporta, proti sportu, ki je samemu sebi namen, ne pa samo sredstvo za okrepitev telesa in gojenje zdravega duha, razuma in volje do boja za socialno enakopravnost, za svobodo človeka in mir med narodi.

Delavec-sportnik.

Iz naših krajev

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Po lepo uspelem obisku ljubljanskega muzeja, ki ga je priredila »Vzajemnost« iz Tacna, smo pa sklenili mi Šentvidčani, da v nedeljo 20. t. m. obiščemo ljubljanski muzej. Kolesarji pojdemo iz Št. Vida ob 9. uri zjutraj, ostali naj se zberemo vsaj ob 9.30 uri pred muzejem na Bleiweisovi cesti. Ogled lepo urejenega, bogatega muzeja bo podkrepil naše znanje o razvoju človeštva iz najtemnejše davnine do današnjih dni. Zato pridite v čim večjem številu! Razlaga bo tako poljudna, da ji bo lahko vsakdo sledil.

Opozorilo. Že zdaj pa tudi opozarjamo vse sodruge na veselico, ki jo bo tukajšnja »Vzajemnost« priredila dne 3. septembra v prostori gostilne Kratky. Prireditve se bo vršila ob vsakem vremenu in pomenja nekako otvoritev nove sezone.

Zdaj imamo pri nas obrtniško razstavo. — Prihodnjic bomo tudi o njej izpregovorili nekaj besed.

ZAGORJE OB SAVI

Kolesarski izlet. Podružnica I. Delavskega kolesarskega osrednjega društva se bo dne 20. avgusta udeležila spominskega izleta v Studence pri Sevnici. Odvoz ob 6. uri zjutraj izpred lokala J. Hočevar. Vabljeni so tudi nečlani kolesarjev. — Družnost!

KRANJ

Iz delovanja »Delavske nabavljajne zadruge« r. z. z. o. j. Razlogi, da se še bolj poživi že do sedaj aktivno delovanje zadruge, so v prvi vrsti dovedli do izrednega občnega zбора, ki se je vršil minulo sredo v »Cankarjevem domu«. Predvsem v upravnem odboru je bilo treba izvesti nekaj sprememb, pritegniti je bilo treba nekaj članov, ki so se v tem kratkem času obstoja zadruge izkazali kot zavedni zadrugarji in ki niso z drugim delom preobloženi. Na predsedniškem mestu je še vedno zaveden in postrtovalen zadrugar Bajželj Ciril, ki ga po njegovem delu še nihče ne more soditi, da se je srečal že z Abrahamom. Zadruga je pričela poslovati z majhnim obratnim kapitalom. Koncem lanskega leta je odprla svoje oddajališče v Stražišču, pomladi pa tudi na Primskovem. Da je bil začetek poslovanja sploh mogoč, je bil potreben sklep, da se prodaja članom izključno proti gotovini. Oddajališča zaenkrat še niso dnevno odprta, temveč vsak drugi dan in še to samo določene ure. Vse delo v oddajališčih namreč vrše zato določeni člani brezplačno. Vendar pa vedno večji promet, ki nastaja s pristopanjem novih članov, postavlja v ospredje vprašanje o nastavitvi poslovanja, ki bi spočetka vodil obe oddajališči. Smatrali smo za potrebno, da delavstvu predočimo, kako je s skromnimi sredstvi mogoč začetek poslovanja zadruge, ki po dobro prevzaranem načrtu in s postrtovalnostjo članov mora roditi uspehe. Obenem pa naj to velja tudi vsem nasprotnikom zadrugi, da je zama vsak poskus razbiti delavske zadrugi pokret v Kranju, o čemer so se že itak lahko prepričali, kajti vsa prizadevanja v tem smislu so bila do sedaj brezuspešna. »Delavska nabavljajna zadruga« se gradi na trdnih temeljih, z edinim namenom, da koristi delavstvu. Z zaupanjem naj delavci pristopajo k njej!

TACEN POD ŠMARNO GORO

Začeli so z izobraževalnim delom s pomočjo »Vzajemnosti«. Iz prijaznega Tacna izpod Šmarne gore smo prejeli vabilo na ustanovni občni zbor »Vzajemnosti«. Veseleč se nove postojanke smo se radi odzvali vabilu. V nedeljo 7. maja smo pohiteli v Tacen, da se spoznamo s sodruzi sotrpini izpod Šmarne gore. Tukaj smo našli že svoločne sodruge med mladeniči, našli smo zastopnike iz Stožic, Št. Vida in Dobrunj pri Ljubljani, vse same orače na ledini delavske kulture. Po vzpodbudnih besedah centralnega delegata s. Korošca in delegatov sosednjih »Vzajemnosti« si je tacenska »Vzajemnost« izdelala svoj načrt za delo. Novo izvoljeni odbor se je ohrabren z uspehi sosednjih društev z velikim elanom podal na delo. Tacenski »Vzajemnosti« želimo obilo uspeha upajoč na skorajšnje svidenje na prvi prireditvi.

RADVANJE

Del. kulturno društvo »Vzajemnost« Radvanje priredi v nedeljo, dne 20. t. m. na vrtu gostilne Šunko vrtno veselico s pestrim sporedom kakor: zapor, šaljiva pošta itd. — Igra godba železniških delavcev in uslužbencev (kapelnik Schönherr). K obilnemu obisku vabi odbor.

V ogledalu

»Čiščenje«. Besedica »čiščenje« je postala v zadnjih letih »menetekel« političarjev. Ne drže več programi in ideologije, zato je treba gibanja čistiti, da ostanejo taka, kakršna želimo. Seveda so vsa taka čiščenja, če nimajo ideološkega značaja, brez realne vrednosti so zlasti, kadar gre za hegemonijo v gibanju. Vsako gibanje mora imeti neki višji cilj, ki je v prid splošnosti. Če gibanje tega cilja nima, se sukcesivno izpreminja v klico, na drugi strani pa dobiva vedno več nasprotnikov v posameznikih ali tudi v novih gibanjih, ki so akomodirala svoj cilj bolj splošnim interesom. Čiščenje iz teh razlogov, kakor smo rekli zgoraj se ne more obnesti. Za pravo čiščenje je potreba več. Čiščenje mora združevati ideologija splošnosti, ideologija človeškega dostojanstva in enakopravnosti. Tako čiščenje pa more izvesti le najširša javnost ob demokraciji in svobodi.

Akademija delavske mladine v Studencih

ki se je vršila v soboto, dne 12. t. m. v studenski »Sokolski dvorani«, je lepo uspela. Delavstvo, v pretežni večini mladina, je dvorano popolnoma zasedlo in navdušeno ploskalo k posameznim točkam programa, ki je bil precej obširen, vseboval je 18 točk, čeprav bi jih bilo polovico manj dovolj, ker preobširen in preenoličen program gledalce utruja, postane nezanimiv in monoton. To velja še zlasti, kadar je na programu preveč in predolgih referatov, ki jih priprosto delavec komaj razume in ne ve kaj bi z njimi. (Med zadnjim, precej dolgim in za delavca malo zanimivim referatom, je poleg mene nek utrujen delavec zadremal).

To omenjam samo mimogrede, v splošnem je akademija klub svojim začetniškim nedostatom, dobro uspela: sodelovali so člani društev »Vzajemnosti« iz Maribora, Studencev, Radvanja, Tezna in Pobrežja. Uvodoma je s. Rudi Vitko pozdravil navzoče v imenu delavske mladine, mešani zbor »Vzajemnosti« iz Maribora, ki smo ga po dveletnem odmoru spet imeli priliko slišati, je pod vodstvom s. Viherja zapel »Mi proletarska mladina«; zbor je, pomlajen z novimi močmi, zlasti med ženskimi glasovi, ohranil svojo nekdanjo svežost. Rudi Vitko je za tem zelo lepo podal svoj referat o težnjah delavske mladine. Nastopil je burno pozdravljen pevski zbor pekovskih pomočnikov, pod vodstvom pe-ovodje Albina Frovata, in zapel »Zdravi hrabri bojevniki...«, ki jo je vsa dvorana stoji poslušala; dodal je še eno narodno, ki jo je moral ponoviti. Mali fantek je ljubko deklamiral »Moj oče je kovač«. Sledil je simbolični prizor štirih oseb »Kovači bodočnosti«. Nek vajenec je deklamiral pesmico o težkem življenju vajenca, s. Greif pa je podal izčrpen referat o vajeniškem vprašanju. Kombinirani mladinski zbor je na to zelo učinkovito podal Mileta Klopčiča govorniki zbor »Noč«. Po kratkem odmoru so spet nastopili peki in zapeli hrvatsko delavsko pesem »U red«, ki je zelo navdušila in lepo »Sočje«. Govorniki zbor je deklamiral Čufarjevo »Mi proletarska mladina«, za njim pa je s. Petejan v imenu organiziranega delavstva pozdravil zbrano delavsko mladino z nekaj kratkimi, jedrnatimi besedami, in jo opominjal, naj ne pozabi oporoke, ki so nam jo zapustili veliki borci za socializem, pri svojem delu pa

naj ima vedno pred očmi današnje nevarne razmere v svetu, naj se ne pusti zavesti po raznih geslih in trenutnih ekstazah in naj čuva organizirani delavski pokret, kolikor ga še imamo. Le premišljena vztrajnost nas bo privedla do socializma. Mala deklica je prisrčno deklamirala pesmico »Moja mati«, za njo pa je mlada sodružica Anica Vinkova iz Radvanja lepo in prepričevalno čitala svoj dobro sestavljen referat o vprašanju delavske ženske mladine, ki je končal s pozivom, naj se delavske žene bore za svojo enakopravnost v skupnih vrstah z moškimi sodrugi. Sledila je kratka enodejanka »Posredovalnica za službe«, ki jo je kombinirana skupina članic »Vzajemnosti« še precej dobro podala. Mešani zbor mariborske »Vzajemnosti« je zapel »Mi hočemo pesmi«, za njim pa je spet bil referat s. Breznika o vlogi delavstva v slovenskem nacionalnem izživljanju. Morda zato, ker je bila že pozna ura, občinstvo utrujeno in je bil referent sam videti utrujen, ta referat ni dosegel onega uspeha, ki so ga prireditelji od njega pričakovali. Pa tudi ta predmet sam, našega delavca ne zanima dosti: to spada v revijo, ali na kak znanstven diskusijski večer, ne pa na javno delavsko akademijo. Sledila je deklamacija »V ječi«, h koncu je pa močan mladinski govorniki zbor zelo učinkovito deklamiral Aškerčev »Mi vstajamo!«.

S to akademijo je naša delavska mladina pokazala svojo dobro voljo, veselje do dela in vztrajnost. Začetek je storjen; prihodnje take prireditve bodo gotovo še boljše, če se bodo izbegnile lihe, ki so se pokazale ob tej prvi prireditvi. Tokrat je bil program preobširen: od 18. točk, bi jih bilo lahko polovico manj, a tiste bi morale biti bolj pestre: referat je dovolj eden, kvečjemu dva in ne sme biti predolg. Skrbeti je pa treba, da imajo mladinske prireditve vesel, živahen, ne samo zagrejen in turoben značaj. Tiste večne deklamacije o prelivanju krvavega potu, o žuljavih dlaneh, o skorjiti suhega kruha, o sajestih dimnikih, o brnenju transmisijskih strojev, so se preživjele. Malo več vedrosti in življenja v naše programe. Duhovita satira in zafrkljivost ima več učinka, kakor ne vem kakšna jereimijada. Predvsem pa, sestavljajte programe v soglasju z odgovornimi funkcionarji.

T. M.

MARIBOR

Zakaj se ohranjajo taki spomeniki? V zadnjem času se popravljajo razne cerkve, obnavljajo fasade in čisti zidovje. Pri tem pa se opaža, da ostajajo nedotaknjeni razni nagrobni spomeniki plemenitaških rodbin, ki so bili nekoč, iz kdo ve kakšnih razlogov prenešeni iz opučenih cerkvenih pokopališč in vzdani v cerkvene stene. Nagrobni spomeniki teh davno pomrlih plemenitaških rodbin vendar niso take silne zgodovinske vrednosti, da bodo še za naprej ostali na teh mestih in s svojim nemškimi besedilom dokazovali mimoidečim, da tla po katerih hodijo niso naša, ampak tuja. O grobovih slovenskih revežev, ki so bili prav tako pokopani okoli cerkva že davno ni več sluha ne duha. O njih priča samo še nekoliko sprhnelih kosti, po katerih udarjajo krampji, kadar prekopavajo zemljo pri gradnji kakšnih kanalov itd. Zato res ni razloga, da se ohranjajo spomeniki privilegirancev, ki so itak samo živeli na račun revnega ljudstva. Sedaj n. pr. opuščajo staro mestno pokopališče. Spomeniki s tega pokopališča bodo vsi odstranjeni, ako jih ne bodo sorodniki rešili in prestavili na pokopališče na Pobrežje. Zakaj torej se postopa s spomeniki plemenitaških rodbin iz bivših cerkvenih pokopališč drugače, ko vendar niso izumrle samo dotične rodbine, ampak tudi sleherno sorodstvo. To kar smo zgoraj napisali ne velja samo glede Maribora, ampak tudi glede ostalih krajev. Tako n. pr. so take tujejezične spomenike vzdali v obzidje novozgrajenega »Slomškovega doma« v Slovenski Bistrici. Naše skromno mnenje je, da bi take spomenike res lahko brez škode odstranili. Tudi pijeteta nima s tem ničesar opraviti. Kajti, ako se je zamemario grob in prekopalo kosti, se tem lažje odstrani tak spomenik ali pa bi morali napraviti skupen spomenik vsem, ki so nekoč počivali okoli cerkvenih pokopališč in tako ploščo vzdati v cerkveno steno, bodisi, da bi imena tamkaj pokopanih našli posamezno (kar pa je gotovo nemogoče) ali pa, da bi jih imenovali kolektivno.

Popravljanje novotlakovane ceste Maribor-Pesnica. »Slovenec« je zamikal, da bi že zdaj popravljali novo tlakovano cesto med Mariborom in Pesnico. Je pa vendar res, da so novi tlak že parkrat razkopali, ker je menda bila prezlaba podlaga. Tudi na Glavnem trgu so šele pred kratkim morali na ta način popravljati tlak ob avtobusni postaji, nedavno tega pa pred mariborskim kolodvorom.

Avtobus podr občestni drog za zastavo. V torek opoldne je avtobus Mestnih podjetij zadel ob drog za zastavo, ki je stal tik postajališča mestnih avtobusov na križišču Cafove in Aleksandrove ceste in ga gladko odlomil tik nad tlakom, v katerega je bil zasajen. Sreča je bila v tem, da drog ni padel na avtobus oz. da v tistem trenutku ni bilo na pločniku v bližini nobenega pešca, ker bi mu bil drog sicer gotovo razbil lobanjo. Za v bodoče se ne bo smelo postavljati nobenih drogov za zastave ob postajališčih mestnih avtobusov, da ne bo kakšnih nesreč.

Kostanjarji, ki želi v letu 139-40 peči kostanj v območju mesta Maribora, se vabijo, da se javijo pri mestnem tržnem nadzorstvu od 14. do 19. avgusta 1939 med uradnimi urami. Zglasijo se naj samo oni kostanjarji, ki imajo obrtno pravico in ki so že lansko leto pekli kostanj. Na kasnejše prijave se ne bo oziralo.

Šaljiva razstava »Totega lista« na mariborskem tednu je izvabljala pri množestvilnem občinstvu mnogo smeha. Po stenah telovadnice, kjer se je razstava nahajala, je bilo pričvrščenih veliko število karikatur, oseb mariborskega javnega življenja, ki jih je gledalec po njihovih značilnostih lahko takoj spoznal. Karikaturist g. Gospodnetič je dokazal, da je mojster v svoji stroki. — Ob stenah so bile postavljene mize, na katerih so bili razstavljeni različni priprosti predmeti, opremljeni z napisi. Iz vsega aranžmaja je bilo razpoznavni pikro satiro, a tudi bridko življenjsko resnico. Prva serija: čevljev za življenje; otroški čevlji, deški čevlji za šolo, čevlji za življenje predstavljajo par raztrganih, pošvedranih čevljev brez podplatov, čevlji za kariero so novi, lakasti, napeti na kopito, čevlji za penzijo pa predstavljajo par copat, poleg pa umivalna skleda z Rokovo soljo. — V seriji: sistematična vzgoja človeka, vidimo pod napisom: 6 let, otroške igrače z bobnom in puščico, pod 9 let, šolsko tablico s kamenčkom, pod 14 let pustolovne knjige Karla Maya, pod 25 let raztrgane hlače-pumparice, pod 30 let okove za zločinca, pod 31 let pa vrvi z zanjko. — V seriji: volitve, vidimo pod napisom volitve, muholovni trak s prilepljenimi muhami, v dveh kozarcih je v enem mleko, v drugem pa med, pod njima pa napis: pred volitvami; poleg pa je tretji kozarec s konjskimi figami, pod njim pa napis: po volitvah. Pod kupčkom zelenih kostanjevih listov piše: cenzura, listi. Pod volovskim jarmom je zapisano: kmečka kravata. Idealnega pristaša Stojadinovega, predstavlja papirnat možiček; če ga pocuka spodaj za vrvice, se njegova skrita desnica dvigne v fašističen pozdrav. Radio-Ljubljana predstavlja star gramofon, glavo slovenskega politika predstavlja željna glava, debel vozil iz vrvi predstavlja politično situacijo v Evropi, prijateljske pakete pa šop klobetnega papirja. Slovensko kritiko predstavlja kol, izdr iz plota, poleg majhne otroške denarnice, iz katere kuka novce za 25 para, pa stoji zapisano: denarnica državnega uradnika. Poleg napisa: univerzalno zdravilo bolniške blagajne, leži skatljica aspirina, poleg napisa: cestna razsvetljava mestne periferije, pa leži skatljica dušič za nočno lučko. Preko »Totega lista« pa leži velik, rdeč svinčnik. Še marsikaj duhovitega, s čemer so prireditelji pogodili žebelj na glavo, je bilo videti na tej zanimivi razstavi.

T. M.

Ni čisto pokvarjen. Neki mladeniči so kradli na Kozjaku med iz panjev, ki so bili last ondotnih čebelarjev. Orožniki so mladeniče prijeli in jih prignali v Dravograd. Eden izmed njih se je na dravskem mostu iztrgal orožniku in pognal preko mosta v Dravo. Priletel pa je na plitvo mesto in se precej poškodoval. Ko so ga vprašali zakaj je skočil čez most, je izjavil, da si je hotel vzeti življenje iz strahu.

Imenovanja suplentov. Za suplente so bili imenovani: Tilka Brečko na realni gimnaziji, Derganc Hedvika in Milena Dobovšek na mešani realni gimnaziji, Hinko Družovič na realni gimnaziji, Janez Končič na klasični gimnaziji, Milena Kunc na mešani realni gimnaziji, Vladimir Ličen na klasični gimnaziji in dr. Ksenija Osana na realni gimnaziji v Mariboru.

Spremembe v gospodarskih podjetjih. Pri tvrdki »Kemindustriji« razpečevalnici bencina, olj in kemikalij sta vpisana kot poslovodji Scherbaum Fric, hišni posestnik v Mariboru, Trubarjeva ulica 5 in Mellitzer Leopold, trgovec, Cankarjeva ulica 19. — Pri podružnici Prve hrvatske štedionice je vpisan kot soppodpisovalec tvrdke uradnik Kobold Dragotin. — Pri tovarni »Mirim« je spremenjeno ime tvrdke in glavnica je zvišana od din 800.000 na din 1.000.000. — Izbrisana je tvrdka H. J. Turad, last Alberta Fuchsa zaradi prestanka obrti.

CELJE

Celjski »Jugoras« je že na cilju. Z velikim ponosom je vodja Jugorasa v Celju prevzel vse posle uprave hiše in dopisništva D. Z. v Celju, ki so mu jih morali oddati toliko osovraženi marksisti. Komaj pa so se pričeli prvi razgovori z novopečenimi funkcionarji so nastale velike težkoče, katerim je podlegel sam predsednik g. D. J. Kot glavni cilj so si postavili, da čimprej zasedejo stanovanja v DZ, ki so primerno cenejša od ostalih. Pri izvajanju tega programa jih spremlja še posebna sreča. Eua stranka je dobila za dalj časa brezplačno stanovanje, drugo, katero so hoteli deoložirati, pa je rešila smrt vseh skrbih. Prvo izpraznjeno stanovanje je takoj zasedla tajnica ZD gđc. Zvar Anica, ki je zaslovela radi svojega podpisa na vlogi naslovljeni na ministrstvo za socialno politiko za izročitev DZ. Z oddajo drugega stanovanja pa bodo nastale takšne težkoče, da jim tudi toliko priljubljena Nežka ne bo kos, ki je že sedaj komaj pregovorila predsednika sosveta, da ni odložil častnega mesta. Za stanovanje v DZ se baje ne bo več potegoval, odložil pa je predsedstvo ZD. Čudno od sedanjih gospodarjev je to, da Celjani zvedo v Ljubljani kakšne sklepe bo moral napraviti celjski odbor, od katerega obiskujeta seje samo predsednik in Nežka. Predsedstvo ZD je sedaj prevzel izkušeni strokovnikar in večletni član JSZ, g. Krajnc Franc, tistilec. Iz previdnosti in proti volji podjetja je imenoval vse novoizvoljene delavske zaupnike, da so nepristranski in da ne pripadajo nobeni strokovni organizaciji. Priznal je tudi, da sedanj napad in storjene krivice samo jačajo marksiste. Ako bo šlo delo novih gospodarjev v tem pravcu naprej lahko smelo trdimo, da so že na cilju.

Vse one naročnike, ki žele na novo naročiti knjige »Cankarjeve družbe« vabimo, da to takoj store, ker se na poznejša naročila ne bo mogoče ozirati. Naročila sprejema Krajevni medstrokovni odbor, soba št. 3, Delavska zbornica.

Člane naših organizacij, kakor tudi naše somišljenike, ki imajo svoje otroke v uku vabimo, da se zglase v tajništvo K. M. O. med uradnimi urami. S seboj prinesite tudi učne pogodbe!

Razveseliv pojav. V zadnjem času opažamo veliko zanimanje za naše strokovne organizacije v vseh obratih, predvsem tudi pri obrtniških pomočnikih. Ker še marsikje vladajo srednjeveške razmere, bo pač treba ustvariti močne organizacije, da nam bo možno doseči vsaj zapisane pravice.

SV. JURIJ PRI CELJU

Delavstvo samo čuti kam spada. Dovoli, s. urednik, da ti poročam kakšne skoke dela novoustanovljena ZD v našem trgu in kakšne zasluge si je že pridobila za delavstvo. Nekateri pošteni kristjani so smatrali za potrebno, da bi se izkoriščanim delavcem res pomagalo, vsled česar so ustanovili ZD in sklicali takoj zborovanje, katerega se je udeležilo okrog 100 delavcev iz tukajšnjih podjetij. Na zborovanje so povabili referenta iz Ljubljane, ki je krmil svoje poslušalce s protimarksističnim bojem tako, da jih je na prihodnji sestanek prišlo samo še okrog 50. V svrhu, da se doseže porast članstva je bil sklican še en sestanek, katerega pa se je udeležilo jedva 20 do 25 delavcev. Ker so vzeli nekateri eno podjetje posebeno na piko, se bodo vrste brezposelnih baje pomnožile, njih mesta pa bodo zasedli oni, ki so že popolnoma obupali v moč strokovnih organizacij. Takšne uspehe doseza za delavstvo ZD. Ni pa izključeno, da se neizkušeni samozavanci niti ne zavedajo svojega pogubnega dela. Razveseljivo je samo to, da bo pri nas imela ZD kratko življenje. Škoda se bo popravila na ta način, da bodo delavci navezali stike s svobodno strokovno organizacijo. Večina delavstva simpatizira z rdečo organizacijo in je verjetno, da bo le-ta morala popravljati, kar so drugi zagrešili. Ako boš dovolil, s. urednik, ti bom ob priliki zopet kaj poslal. Upam pa, da bo ZD med tem tudi že kje drugje poskušala svojo srečo, ker na naši zemlji ne obrudi vsak sad.

PTUJ

Nova tekstilna tovarna v Ptuj. V Ptuj je ustanovil A. Zigon novo tekstilno tovarno, ki bo zaposlovala 100 do 120 delavcev.

Iz češke

Aparate, s katerimi je mogoče poslušati razgovore v lokalih, kjer je nameščen telefon tudi tedaj, kadar je slušalka obesena in telefon za razgovor zaprt, imajo montirane v praški telefonski centrali. Taki aparati omogočajo, da se iz centrale poslušajo razgovori v stanovanju telefonskega najemnika, ne da bi ta vedel ali sploh mogel slutiti, da mu kdo prisluškuje. Koliko mora plačati češko-moravski protektorat Nemčiji? Za izvajanje protektorata nad Češko in Moravsko morata plačati ti dve pokrajini tretjemu rajhu letno 10 milijonov mark odškodnine in razen tega 180 milijonov zlatih frankov za vojaško zaščito.

Kolektivna pogodba med Cinkarno d. d. v Celju in Savezom metalnih radnikov Jugoslavije je podpisana

Zasilni sporazumi brez organizacije so odslej brez veljave. Svobodna strokovna organizacija SMRJ je priznana. Vsi delavci brez izjeme pa dobe tudi plačane dopuste.

V prejšnji številki »Delavske Politike« smo poročali, da so se v Cinkarni d. d. pričela pogajanja za kolektivno pogodbo. Razgovori so potekali v mirnem tempu, tako da je naslednji dan, dne 15. t. m. bila podpisana kolektivna pogodba, za katero se je delavstvo borilo že od leta 1923. Tudi zadnja stavka cinkarniškega delavstva je imela glavni namen doseči ureditev delovnih razmer s kolektivno pogodbo. Nad 15 let so obstajali med delavstvom in podjetjem samo nekakšni sporazumi, ki niso delavstvo nikdar zadovoljili in tudi niso bili podpisani od delavskih strokovnih organizacij. S podpisom nove kolektivne pogodbe je odpravljena glavna ovira za ureditev normalnih razmer, ker so v njej zapisane in podpisane vse dosežene ugodnosti za delavstvo.

Za delavstvo je podpisal doseženo kolektivno pogodbo v imenu priznane strokovne organizacije SMRJ s. Sovljanski in delavski zaupniki, ki so bili izvoljeni vsi na listi SMRJ. Glavna pridobitev teza meznega gibanja je, da bodo odslej deležni plačanih dopustov vsi delavci brez izjeme, ki so zaposleni nad dve leti v podjetju. Oni, ki so zaposleni v obratnih oddelkih dobe 10, vsi ostali pa po 5 dni plačanega dopusta letno.

Določila obrtnega zakona se bodo v bodoče

striktno izvajala. Pri odpustu ali sprejemu delavcev se mora predhodno zaslišati delavske zaupnike. Celotno delavstvo se je uvrstilo v pet plačilnih kategorij. K dnevnim mezdam je vpisan tudi svoječasni povisek din 2, česar prejšnji sporazum ni predvideval. Delavstvo bo tudi v bodoče prejemalo še delovno obleko, obutev, milo, dežne plašče, kakor tudi kurivo po lastni ceni in sicer od 4000 do 6000 kg letno.

Delavci, ki so odslužili kadroški rok, imajo prvenstveno pravico za zopetni sprejem v službo. Zainteresirani delavci, kakor tudi ostala javnost so bili mnenja, da bodo pogajanja dolgotrajna in predvidene principijelne težkoče privedle celo do stavke. Pospešena pogajanja in obojestranska uvidenost pa so vse te govornice razblinile v nič.

Značilno je, da so pri sklepanju kolektivne pogodbe izostali vsi posredovalci, kar je znak, da se lahko brez njih doseže takojšen sporazum, kajti praksa nas uči, da razni posredovalci mnogokrat spor le zaostrijo. Uverjem smo, da se bo delavstvo sedaj še bolj oklenilo svoje strokovne organizacije in varovalo pridobljene pravice, katere si bo znalo ob priliki še izboljšati.

Ne podpisuj e tovarniških izjav!

Zepet ena izmed nešteti podobnih sodb.

Ponovno in ponovno smo v »Delavski politiki« poozarjali delavstvo, naj nikdar, zlasti pa ob izstopu iz službe ne podpisuje v tovarnah nikakih izjav, ker mora itak delodajalec izplačati vsako mezdo brez podpisa.

Podjetniki imajo kar tiskane izjave v besedilom, da je delavec izstopil popolnoma izplačan in da nima ničesar več terjati od tvrdke. Pri zadnjem izplačilu to v naglici potisnejo delavcu v roke, ta podpiše, ne da bi se zavedal dalekosežnosti podpisa, sodišče pa potem na podlagi takih izjav zavrača delavske tožbe za nadure in podobne zahtevke, češ, da je bil delavec že takrat popolnoma »neodvisen« in se je vsled tega lahko s podpisom odrekel plačilu za nadure s 50% poviškom, čeprav je to po zakonu prisilno določilo.

Mi, ki poznamo prilike, sicer vemo, da se delavec redko kedaj zaveda pomena takega podpisa in da zlasti v svoji razburjenosti pri izplačilu mezde ni še »neodvisen« od delodajalca. Vendar delavci običajno s prizivi proti takšnim sodbam ne uspejo.

Zadnji čas so delavci ponovno izgubili takšne svoje tožbe za sicer upravičene zahtevke. Običajno so le takšni delavci, ki ne čitajo »Delavske politike« in jim je za časa službovanja škoda dati din 10.— mesečne naročnine, potem pa vsled nevednosti zgubljajo težke tisočake pred sodiščem.

V ponovno svarilo in pouk prinašamo najnovejšo takšno

sodbo okrajnega sodišča v Mariboru:

»Dale je bilo rešiti vprašanje, jeli je tožnik po izstopu iz službe bil izplačan in podpisal izjavo, da je s sprejetim zneskom poravnano vse njegovo, do tega dne pri toženi izvršeno redno, kakor tudi čezurno delo. Temeljem pričevanja M. M. in S. O. ter potrdila z dne 6. 7. 1937 smatra sodišče za dokazano, da je tožnik dne 6. 7. 1937 javil toženkinemu obratovodji, da izstopa iz službe in pri tem na vprašanje povedal, koliko ur ima zasluženi, da je uradnik pred njim izračunal njegov mezdni zaslužek, nakar je uradnica M. M. izpolnila tiskan formular potrdila, ki ga je tožnik po prečitaniu

podpisal in s katerim je potrdil, da je s sprejetim zneskom poravnano vse njegovo, do tega dne pri toženi izvršeno redno, kakor tudi čezurno delo, za katero je prejel 50% zakonito doklado, tako, da nima od imenovane tvrdke ničesar več zahtevati in da tožnik po podpisu tega potrdila ni več delal pri toženi stranki, da je s prihodnjim dnevom bil odjavljen tudi pri OUZD.

Ko pa je tožnik podpisal potrdilo že po izstopu iz službe in torej ni bil več v službeni odvisnosti od toženke, se je s podpisom tega potrdila pravoveljavno odrekel morebitnim nadaljnim zahtevkom iz službenega razmerja s toženko.

Zato pa je tožnikov mezdni zahtevek, tudi če bi bil obstojal, vsled odreke ugasnil (§ 1444 o. d. z.).

Tožbeni zahtevek je bilo kot neutemeljen zavrniti in je tožnik dolžan povrniti toženki na din 229.— odmerjene pravdne stroške.

Tožil pa je delavec Tekstilno industrijo za znesek din 3.907,35 s 5% obrestmi za 3 leta nazaj.

Kaj zahteva čas od razredno zavednega delavca?

1. Da je naročnik »Del. Politike« in da plačuje v redu naročnino; 2. da pridobiva »Delavski Politiki« novih redno plačujočih naročnikov in da jo zahteva v vseh lokalih, pri trgovcih in obrtnikih, kamor nosi svoj zaslužek; 3. da je naročnik »Cankarjeve družbe«, ki bo pravkar izdala štiri lepe knjige za nizko ceno 20 dinarjev; 4. da je član delavske kulturne, strokovne in eventualno gospodarske organizacije ter v njih aktivno dela. — To je delo, ki rodi uspehe. In pri takem delu ni časa za lažne klevete, dlakocepstvo in domišljije, ki rode častihlepje.

Delavski pravni svetovalec

Zavarovanje (Mežica)

Vprašanje: Moja žena je dala pri »Jednoti vzajemni humanitarni zadrugi« s. o. J. Zagreb zavarovati osebo, ki je bila že takrat tuberkulozna. Jaz sem zavarovanju ugovarjal in izjavil, da bolne osebe sploh ni mogoče zavarovati, potnik, ki je zavarovanje izvedel pa je trdil baš nasprotno, namreč, da imenovana zadruga zavaruje ravno bolne osebe. Sedaj je zavarovana oseba umrla, vendar je zadruga moji ženi odklonila plačilo zavarovalnine, češ da bolnih oseb sploh ne zavaruje in da je to celo kaznjivo. Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Zadruga je na vsak način utemeljeno odklonila plačilo. Ker pa ste Vi odnosno Vaša žena njenemu zastopniku, že vnaprej povedali, da je zavarovani bolan, pa je zastopnik sam zadrževal, da zavaruje zadruga tudi bolne osebe je Vaša žena upravičena zahtevati od zadruge povračilo plačanih prispevkov z obrestmi.

Pravica vožnje (Marenberg)

Vprašanje: Prevzel sem od tasta posestvo. Sosed zahteva sedaj nenkrat, da mu dovolim vožiti preko mojega posestva na njegovo njivo. Pred kakimi 12 leti je bilo moje in sedanje sosedovo posestvo še skupna last nekoga drugega posestnika, ki je šele pozneje posestvo razdelil in obe polovici razprodal. Ali moram dovoliti sedaj sosedu vožnjo preko posestva in ali me bo lahko uspešno tožil?

Odgovor: Ako sta poprej obe posestvi bili ves čas ena sama posest in če si Vaš sosed od Vašega posestnega prednika ni pridobil

pravice voziti preko Vašega sedanjega posestva, ni tudi Vi niste dolžni dovoljevati te vožnje ter z morebitno tožbo ne bo mogoče doseči ničesar. Le v primeru, da do svoje njive sploh nima druge dohoda, kakor preko Vašega posestva, bi lahko predlagal pri sodišču, da se mu dovoli zasebna pot proti primerni odškodnini.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekem obstoja nad 37 milijonov din na pogrebninah in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obh spolv od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za otro mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

O varnosti pri autogenem varenju

Vsako delo, ki ga opravljamo z modernimi tehničnimi pripomočki, zahteva od delavca posebno spretnost in pa strokovno izobrazbo. Včasih pravimo, da je delo tudi nevarno, če se pojavljajo kot posledica nespretnosti ali pomanjkljive strokovne izobrazbe neizogibne nesreče, ki ne zadenejo po navadi samo tistega, ki je nespretnost pokazal pri delu, temveč tudi vse tiste, ki so se takrat slučajno, ali pa po službeni potrebi nahajali v njegovi bližini. Varnilna stroka je v tem pogledu med delavci laiki precej razvpita in še danes najdemo obrtnike, ki si varilnega aparata nočejo in ne upajo nabaviti iz golega strahu, da jim utegne med delom eksplodirati acetilenski razvijalec, da bi se vnela plinska jeklenka in da bi jim na tak način povzročil požar uničil dragoceno delavnico. Tudi gasilci podeljela smatrajo varnilno aparaturo najčešče kot vzrok požarne nesreče pri kovinarskih delavnicah, kar je iz reportaže dnevnega časopisja prečestokrat razvidno. »Eksplodirala je naprava za varenje« se glasi poročilo; in ker manjka pri tem vsako podrobnejše tehnično pojasnilo, je laik prepričan, da je nastopila nesreča brez krivde tistega, ki je to napravo upravljal in kot nekaka posledica nepreračunljive višje sile.

V nasprotju s javnim mnenjem lahko trdimo z vso sigurnostjo, da je delo z varnilnim aparatom prav tako nevarno, kot vožnja s kolesom po klancu navzdol. Kdor nima zavore in pnevmatik v redu ter ne razpolaga s primernim znanjem ravnotežja ter se tudi ne izogiba globokih jam in kamenj, je podoben varilcu, ki se ne briga za svoj acetilenski razvijalec, ki ne ve čemu mu služi vodna varovalka, ki z mastnimi rokami prijemlje kislikovo jeklenko in njen

ventil in ki vari kar tja v en dan brez opozovanja varilnega procesa.

Varnilne stroke se je treba prav tako učiti, kot vsake druge obrti. V kolikor se obrtni narščaj pri svojem mostru-učitelju ne poudči dovolj o tej sodobni tehniki, mora pomočnik v obrtno-nadaljevalne tečaje, ki se vrše pri nas doma pod okriljem obrtno-pospeševalnih zavodov in s sodelovanjem domače vodilne industrije za to panogo, ki vzdržuje v svojem obratu — Aga Ruše d. d. v Rušah pri Mariboru — celo lastno varilno šolo, ki je javnosti stalno dostopna.

V precejšnji meri pa skrbi za varnost naših varilcev tudi državna tehnična zakonodaja, ki je v sporazumu z domačimi strokovnjaki izdala po vzorcu drugih držav tri pomembne pravilnike in sicer pravilnik o postopanju z jeklenkami, ki so napolnjene s plini pod velikim pritiskom, pravilnik o dissousplinskih jeklenkah ter uredbo o karbidu in acetilenu. Vsi ti pravilniki jasno in točno predpisujejo, kake morajo biti pripomočki za avtoogeno varilno stroko, kako moramo s temi pripomočki postopati in kdo se sme teh pripomočkov pri tehničnem delu tudi posluževati.

Strokovna izobrazba naših varilcev se naslanja na to tehnično zakonodajo, podpira pa jo tudi domača strokovna literatura, s katero smo se Slovenci osamosvojili od tujerodnih učbenikov. S tem so dani domačemu človeku vsi predpogoji za temejito strokovno izobrazbo, s katero prihaja v naše varilne delavnice tudi ona varnost in sigurnost, ki jo garantirata vsakemu varilcu sodobna znanost in tehnika.

AGA-RUŠE D. D.

Ing. L. Knez.

Pismo lastnika kamnoloma iz Poljčan

11 ur dela za din 18.—.

Okrog Poljčan je cela vrsta kamnolomov, kjer so zaposleni delavci pod najtežimi pogoji, toda plačila ne dobio niti po minimalni mezdi, ne za nadure, ne zakonitega 50 odst. poviška, ne za bolezenske tedne in tudi nikake odpovedi ne poznajo lastniki. Ko je nek odpuščen kamnosek opominal takšnega podjetnika na plačilo, ki bi mu šlo po zakonu, je dobil za odgovor sledeče pismo:

»Pri meni je vsak delavec dnevničar, lahko dela 1 dan, lahko dela 14 dni in lahko prekine delo, kadar ima čas, pa pride in lahko odide, ne da bi odpovedal 14 dni vnaprej.

Sem že več delavcev imel, pa nisem nikomur na 14 dni odpovedal in tudi nebeden od delavcev mi ni na 14 dni odpovedal. Tudi sem vsakemu povedal, ko je vstopil, ali vprašal za delo, da pri nas ni odpovedi, lahko gre kadar hoče, ni nobene napovedi in nobene odpovedi.

Nikomur ni treba prinesti nobene delavske knjizice, ker ni stalnega obrata. (Torej se tudi nikogar ne prijavi bolniški blagajni in ne davčni upravi za službeni davek, in če se kdo ponesreči pri delu, nosi kar sam posledice in se zdravi na svoje stroške - op. por.)

Kadar imamo dosti odjema, imamo več delavcev. Ker mi je pa banovina črtala 30 odst. naročenega gramoza in ker imam dosti napravljene, sem bil prisiljen delo ustaviti. (Torej delavec naj nosi tudi posledice, odpust brez odpovedi, če podjetniku zmanjšajo dobavo in če si je napravil zadostno založo - op. por.)

Iz revij

Dejanje: Nekoč, pred mnogimi leti, so proti napredni kulturni in književni reviji »Ljubljanski zvon« ustanovili katoliški svojo katoliško revijo »Dom in Svet«, ki sta se obe ohranili do današnjega dne. Bilo pa je vedno dovolj izobražencev, ki s pisanjem in nazori teh dveh vodilnih slovenskih revij niso bili zadovoljni, zato so se pojavljale različne druge revije, ki so zastopale čisto druga stališča in mnenja. Tudi delavsko gibanje je imelo že več svojih revij: »Naše zapiske«, »Svoboda«, »Pod lipo« in sedaj »Vzajemno Svoboda«; akademiki so izdajali nekaj časa »Mladino«, levičarji svojo »Proletarsko mladino« in »Zapiske kmečko-delavske matice«, da ne omenjam cele vrste različnih drugih revij, daljšega ali krajšega življenja. Napredni izobraženci, ki niso bili več zadovoljni z »Ljubljanskim zvonom«, ki je postal čedalje bolj omleden, so pred dobrimi šestimi leti začeli izdajati svojo revijo »Sodobnost«, ki je hitro zbrala okrog sebe lepo število naprednih pisateljev in se odlikuje po svojem jasnem in stvarnem odnosu do vseh sodobnih kulturnih, gospodarskih in političnih vprašanj. Pod vplivom tega dejstva se je tudi »Ljubljanski zvon« zadnja leta znatno izboljšal. A tudi v taboru katoliškega izobraženstva je nastopila kriza, ki je dobila viden izraz zlasti v različnih mnenjih o španski državljanski vojni; mladi katoliški pesnik, Edvard Kocbek, je objavil v »Dom in Svetu« obsežen članek o tem vprašanju, ki je s svojo redko objektivnostjo povzročil pri gospodih, ki izdajajo in financirajo to revijo, pravo zaprepačenje. Zahtevali so od pisatelja, da prekliče kar je napisal, a bil

je toliko moža, da tega ni storil, ampak je raje izstopil iz uredništva; z njim vred pa so izstopile iz uredništva skoraj vse plodovitejše in mlajše moči in »Dom in Svet« radi tega skoraj eno leto ni mogel izhajati. Edvard Kocbek in njegovi tovariši so pa začeli izdajati novo revijo »Dejanje«, ki sloni sicer na katoliških načelih, a skuša biti napram raznim vprašanjem sodobnosti veliko bolj stvarna in objektivna, kakor so oficijelni katoliški krogi.

Kakor se je katolicizem zadnja leta razkral v socialni politiki na oficijelne zelene in na opozicionalne bele, tako se je s tem zgodilo tudi na kulturnem polju. Stališče, ki ga v današnjem svetovno političnem dogajanju zavzemajo zeleni, je njihove najboljše ljudi poglavo v tabor belih, ki niso tako reakcionarno nestrpni in mnogo bolj daljnovidni. Revija »Dejanje« se tiska v Zadrugi tiskarni v Ljubljani in stane letno din 80. Uredništvo in uprava imata poštni predal št. 103.

T. M.

Predsednik egiptovske vlade Mohamed Mahmud paša je podal ostavko svoje vlade.

Ti si že naročnik, Del. Politike,

Jaz sem njen naročnik

Zakaj še on ni naročnik?

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Prilporeča se
SPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom I. I. I. I.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se prilporeča cenl. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra izdelava.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolff Jelen v Mariboru. — Tiska Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.